

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και η Τοπική Ιστορία ως Εκπαιδευτικά Εργαλεία

Ηλίας Τζιώρας, Βασίλης Πουλόπουλος, Μανόλης Γουάλλες

✉ GABLAB – Εργαστήριο Γνώσης και Αβεβαιότητας
Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Ελλάδα
(i.tzioras, vacilos, wallace)@uop.gr

Abstract

Η τοπική ιστορία είναι ένας ξεχωριστός τομέας της ιστορίας που εστιάζει σε ιστορίες καθημερινών ανθρώπων και μικρών κοινωνικών ομάδων. Συζητώντας για θέματα που είναι πιο κοντά στην καθημερινότητα των μαθητών, κάνει το αντικείμενο της ιστορίας περισσότερο, ευχάριστο και τελικά αποδοτικό. Στο παρόν άρθρο προτείνουμε τρόπους αξιοποίησης των κοινωνικών δικτύων για τη συγκέντρωση στοιχείων τοπικής ιστορίας και στη συνέχεια την αξιοποίησή τους σε εκπαιδευτικό πλαίσιο. Το άρθρο βασίζεται στην εμπειρία από τη σελίδα «Γειτονίες και Αναμνήσεις της Αλεξανδρούπολης» που λειτουργεί εδώ και 12 χρόνια.

Keywords: Κοινωνικά Δίκτυα, Εκπαίδευση, Τοπική Ιστορία, Εκπαιδευτικό Εργαλείο

1. Εισαγωγή

Ο Dymond (1999) περιγράφει την τοπική ιστορία ως αυτή που εστιάζει σε ιστορίες καθημερινών ανθρώπων. Ως εκ τούτου έχει προεκτάσεις στην ανθρώπινη αλληλεπίδραση και εκπαίδευση. Αντίστοιχα όπως το θέτουν οι Ασωνίτης και Παππάς «η προσοχή της στρέφεται κυρίως προς τις μικρές κοινωνικές ομάδες. Είναι μια μικροϊστορία, που επιχειρεί να κατανοήσει γεγονότα και καταστάσεις πράγματα, που η αντιμετώπισή τους ήταν αόριστη και ελλιπής.»

Η άντληση της τοπικής ιστορίας μπορεί να γίνει από διάφορες πηγές, όπως έγγραφα, μνημεία, αντικείμενα ή ακόμα προφορικές παραδόσεις και μαρτυρίες. Αρχαία, δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς και συλλογές, λογοτεχνικά συγγραφικά έργα, περιοδικά και εφημερίδες αποτελούν μέρη που οι ερευνητές μπορούν να κοιτάξουν. Με την έλευση της νέας τεχνολογίας τόσο η έρευνα όσο και η διατήρηση της τοπικής ιστορίας μπορεί πλέον να γίνει από δίσκους, βίντεο, ιστοσελίδες και κοινωνικά δίκτυα με σημαντικές προεκτάσεις.

Η εκπαιδευτική διαδικασία έρευνας της τοπικής ιστορίας και η μελέτη της με τη χρήση νέων τεχνολογιών έχει πολλαπλά οφέλη για τους συμμετέχοντες

διδασκόμενους. Πολύ σημαντικός παράγοντας είναι η σύνδεση της μαθησιακής διαδικασίας με την εμπειρία και τα τεχνολογικά εργαλεία με τα οποία οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι. Επιπλέον αναπτύσσονται αποτελεσματικοί μέθοδοι όπως η εκπαιδευτική διαδικασία μέσω βιώματος. Η έρευνα τοπικής ιστορίας κατά τον προτεινόμενο αυτό τρόπο, διέπεται από συμμετοχικότητα και βιωματικότητα, το οποίο ακολούθως βοηθάει στη μάθηση ενός μαθήματος, που δεν συνδέεται φαινομενικά άμεσα με την καθημερινότητα των μαθητών και συχνά φαντάζει βαρετό (Magroetal, 2014). Ακόμα η συμμετοχή στη διδασκαλία της κάνει το αποτέλεσμα της μάθησης να διαρκεί περισσότερο (Cetinkaya & Gulmez, 2002). Είναι διαφορετικό ένας μαθητής να προσπαθεί να αποστηθίσει ημερομηνίες και γεγονότα από ένα βιβλίο και διαφορετικό όταν επισκέπτεται ο ίδιος τα μέρη διεξαγωγής των γεγονότων ή για νεότερους χρόνους όταν διαλέγεται με τα άτομα που τα έζησαν, συνθέτοντας κομμάτια της ιστορίας ο ίδιος.

2. Τοπική ιστορία και εκπαίδευση

Μέσω της διαδικασίας ανάπτυξης δεξιοτήτων, οι μαθητές μπορούν να αναπτύξουν μια σειρά από ωφέλιμες δεξιότητες, οι οποίες θεωρούνται σημαντικές για επιτυχία τον 21ο αιώνα (Koepig, 2011). Τέτοιες είναι η δυνατότητα επίλυσης προβλημάτων, η έρευνα, διαπροσωπικά «soft skills» και άλλα, τα οποία μπορούν να αποκτηθούν μέσα από τη μελέτη της ιστορίας. Για παράδειγμα η δεξιότητα της έρευνας έχει εφαρμογή σε πολλούς επαγγελματικούς κλάδους, ενώ υπάρχουν τομείς όπως τα χρηματοοικονομικά που έχουν να κάνουν αποκλειστικά με αυτή. Το αντικείμενο αλλάζει, αλλά οι θεμελιώδεις αρχές παραμένουν οι ίδιες.

Μία άλλη μαθησιακή διαδικασία που παρατηρείται είναι η ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ολιστικής σκέψης. Η ανάπτυξη της σωστής κρίσης έχει να κάνει με πτυχές όπως αξιολόγηση της εγκυρότητας και ο έλεγχος γεγονότων. Για παράδειγμα στη μελέτη της τοπικής ιστορίας μέσα από την προφορική παράδοση οι μαθητές καλούνται με την καθοδήγηση του διδάσκοντα να αξιολογήσουν τις συνθήκες που επηρέασαν μια γνώμη. Αντίστοιχα σε αριθμητικά δεδομένα που αφορούν τη δημογραφική μεταβολή του πληθυσμού, δεν αρκεί να μελετηθούν οι γεννήσεις και οι θάνατοι, αλλά χρειάζεται να ερευνηθούν και οι αφίξεις-αναχωρήσεις. Με άλλα λόγια, οι μαθητές εκπαιδεύονται στην αποφυγή βεβιασμένων συμπερασμάτων. Ακόμα, πληροφορούνται για κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά και οικονομικά ζητήματα, τα οποία ενισχύουν την πιθανότητα να είναι ενεργοί πολίτες (Carr, 2008).

Ενισχύεται ο Επαγγελματικός προσανατολισμός. Η τοπική ιστορία και η ιστορία εν γένει τόσο ως αντικείμενο, όσο και ως μεθοδολογική ή/και ερευνητική διαδικασία, αποτελεί έναν ξεχωριστό επαγγελματικό κλάδο. Ως εκ τούτου, οι μαθητές μπορούν να εμπνευσθούν και να βρουν την επαγγελματική τους πύξίδα με πιο συγκεκριμένο τρόπο από ότι με την ενότητα του επαγγελματικού προσανατολισμού που διεξάγεται στα σχολεία. Ακόμα, η τοπική ιστορία πολλές φορές αναδεικνύει και άλλες πτυχές

και επαγγέλματα και τη χρησιμότητα τους ως κύτταρα της κοινωνίας, ενισχύοντας τα παραπάνω.

Εργασία της UNESCO (2010), αναφέρει ότι η συγχώνευση νέας τεχνολογίας με τη παιδαγωγική μπορεί να οδηγήσει σε νέα αποτελεσματικά μοντέλα μάθησης και πιο ενεργές τάξεις, υπό την προϋπόθεση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που μπορεί να υποστηρίξουν κάτι τέτοιο.

3. Ο ρόλος της τεχνολογίας

Από το 1999, οι Scaife & Rogers έχουν τονίσει το ρόλο της τεχνολογίας στην μετατροπή της ιστορικής πληροφορίας σε γνώση μέσα από το κλείσιμο του χάσματος μεταξύ αφηρημένης γνώσεις και πρακτικής καθημερινότητας.

Η τεχνολογία μπορεί να κάνει τη διαδικασία της ιστορικής μάθησης πιο εύκολη κι αβίαστη για τη νέα γενιά που έχει μεγαλώσει στην ψηφιακή εποχή (Moura, 2008).

Εικόνα1. 1922, Έλληνες πρόσφυγες καταφτάνουν στο σιδηροδρομικό σταθμό της Αλεξανδρούπολης. Καταγραφή της κυρίας Ράνιας Πανταζίδου στη Facebook σελίδα «Γειτονιές και Αναμνήσεις της Αλεξανδρούπολης». Πηγή: ΓΑΚ Έβρου

Μια πτυχή της νέας τεχνολογίας που πλέον αξιοποιείται στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι τα κοινωνικά μέσα (social media). Στα πιο δημοφιλή κοινωνικά δίκτυα όπως τα Facebook, Instagram, Youtube, δημιουργούνται ιστορικά και λαογραφικά αποθετήρια. (Εικόνα 1). Ταυτόχρονα υπάρχουν και πιο εξειδικευμένα εκπαιδευτικά κοινωνικά δίκτυα.

Οι μαθητές συνεργάζονται, καταθέτουν τις απόψεις, παρουσιάζουν τη δουλειά τους, καταλήγουν σε κοινά συμπεράσματα και καταγράφουν συλλογικά την ιστορία του τόπου τους. Για παράδειγμα σε ένα κοινωνικό δίκτυο οι μαθητές προσθέτουν παλιές φωτογραφίες και αναζητούν πληροφορίες για να τις τεκμηριώσουν και να τις ταξινομήσουν. Έτσι αυξάνουν τη γνώση τους γύρω από κάθε φωτογραφία και ταυτόχρονα για την κοινή τους τοπική ιστορία. Με τη δημιουργία ετικέτας (tagging), καταχώρησης γεωχωρικών δεδομένων (geo-location), συλλογής (collection) και ταξινόμησης στοιχείων (classification) και συνεργατικής επιμέλειας (co-curation) αξιοποιείται η σοφία του πλήθους στη διαδικασία της μάθησης.

4. Σελίδες κοινωνικής δικτύωσης ως εκπαιδευτικά εργαλεία

Η χρήση των κοινωνικών δικτύων σε εκπαιδευτικό και διδακτικό πλαίσιο ευνοείται και αποδεικνύεται αποτελεσματική χάρη στην εξοικείωση των ανθρώπων, ειδικά των νέων, στην καθημερινή χρήση τους. Επιπλέον η υψηλή διείσδυση στην καθημερινότητα των πολιτών, έχει ως αποτέλεσμα την συνεχώς αυξανόμενη ευχέρεια χρήσης σε ομάδες πληθυσμού, ολόένα και μεγαλύτερες ηλικιακά.

Αυτό παρατηρείται έντονα και στην Facebook σελίδα «Γειτονιές και Αναμνήσεις της Αλεξανδρούπολης». Δημιουργήθηκε το 2008 και στα 12 χρόνια λειτουργίας της έχει συγκεντρώσει 14.000 αδημοσίευτες φωτογραφίες ιστορικής, λαογραφικής και πολιτιστικής κληρονομιάς από την Αλεξανδρούπολη. Συγκεντρώνεται από 20.000 μέλη κάθε ηλικίας και από κάθε μέρος του κόσμου, με κοινό χαρακτηριστικό την καταγωγή τους από την Αλεξανδρούπολη και τον Έβρο.

Η σελίδα καταγράφει και παρουσιάζει την τοπική ιστορία της συγκεκριμένης περιοχής ως ένα παζλ εικόνων, ντοκουμέντων, μαρτυριών και αναμνήσεων. Τα κομμάτια του πάζλ προστίθενται από τα ίδια τα μέλη πάνω σε μία συλλογική χρονογραμμή που ξεκινάει από τα τέλη του 19ου αιώνα. Ειδικά για τα μέλη της σελίδας από νεότερες γενιές Αλεξανδρουπολιτών, είναι ένα αποθετήριο νέας γνώσης που μπορούν να μελετήσουν με διαδραστική, συμμετοχική μέθοδο.

Η σελίδα ενισχύει τη μαθησιακή διαδικασία καθώς στην ουσία προσφέρει εξειδικευμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Με αυτό τον τρόπο σχετίζεται η εκπαίδευση με τη διασκέδαση και τη δημιουργική απασχόληση, ενισχύοντας τη σωστή χρήση των κοινωνικών δικτύων.

Ilias Tzioras

Διαχειριστής · 15 Αυγούστου 2019

...

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΓΗΡΑΙΟΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΕΡΟΥ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΥ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ
ΑΝΔΡΕΑ ΔΑΪΔΗ

ΔΙΗΓΕΙΤΑΙ Ο ΓΙΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΑΪΔΗΣ (Το κείμενο το εκανα copy paste με τη χρήση κεφαλαίων και την συναισθηματική περιγραφή του αποστολέα)

Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΑΪΔΗΣ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ ΣΤΙΣ 12/09/1903 ΣΤΗΝ ΣΕΒΑΣΤΟΥΠΟΛΗ ΤΗΣ ΚΡΙΜΑΙΑΣ, ΗΤΑΝ ΔΕ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΑΙΔΙ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΙ ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΔΑΪΔΗ Η ΟΠΟΙΑ ΚΑΤΑΓΟΤΑΝΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΠΑΔΟΚΙΑΣ.

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗΣ ΕΙΧΕ ΣΤΗΝ ΣΕΒΑΣΤΟΥΠΟΛΗ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΑΕΡΙΟΥΧΩΝ ΠΟΤΩΝ, ΜΠΥΡΑΣ, ΚΒΑΣ, Κ.Τ.Λ. ...

ΜΕ ΤΗΝ ΡΩΣΣΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ Η ΟΠΟΙΑ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΝ ΤΟΤΕ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ, ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ, ΤΟΝ ΑΔΕΛΦΟ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΔΕΛΦΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΟΥΝ ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΣΤΗΝ ΣΕΒΑΣΤΟΥΠΟΛΗ ΦΟΒΟΥΜΕΝΟΙ, ΚΑΙ ΕΓΚΑΘΙΣΤΑΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΤΟΥ, ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ , ΑΠ ΟΠΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΕΚΔΙΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΜΕ ΠΛΟΙΟ ΦΤΑΝΟΥΝ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ (ΟΠΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΚΤΟΥΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΙΚΡΟΤΕΡΗ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΗ ΚΑΤΙΝΑ) ΚΑΙ ΜΕΝΟΥΝ ΓΙΑ ΛΙΓΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΣΤΑ ΤΟΤΕ ΠΡΟΣΦΥΓΗΚΑ ΣΠΙΤΙΑ.

ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΧΩΡΟΥΝ ΣΠΙΤΙ ΚΑΙ ΧΩΡΑΦΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΜΟΤΙΝΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΡΟΔΟΠΗΣ , ΧΩΡΑΦΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΔΟΥΛΕΨΑΝΕ ΔΙΟΤΙ ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΗΤΑΝ ΑΝΙΔΕΟΙ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ.

Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΕΡΧΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΓΙΑ ΔΟΥΛΙΕΣ, ΤΟΥ ΑΡΕΣΕΙ Η ΠΟΛΗ ΕΔΩ ΚΑΙ ΚΑΤΑΦΕΡΝΕΙ ΤΟΥΣ ΔΙΚΟΥΣ ΤΟΥ ΠΑΡ'ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΑΝΤΙΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥΣ ΝΑ ΤΑ ΠΟΥΛΗΣΟΥΝ ΟΛΑ ΣΤΗΝ ΚΟΜΟΤΙΝΗ ΚΑΙ ΝΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΘΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΟΠΟΥ ΚΑΙ ΑΝΟΙΓΕΙ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΤΟΥ ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟ, ΑΦΟΥ ΚΑΠΟΙΟΣ ΑΙΓΥΠΤΙΟΤΗΣ (ΕΛΛΗΝΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ) ΤΟΥ ΕΙΧΕ ΜΑΘΕΙ ΛΙΓΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ, ΣΤΟΝ ΑΥΛΟΓΥΡΟ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΤΙΤΑΝΙΑ.

ΣΤΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΜΕΝΟΥΝ ΑΡΧΙΚΑ ΚΟΝΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΟΛΗ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΑΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΣ ΓΙΟΣ, ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΟΥ, ΔΟΥΛΕΥΟΥΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΟΥΝ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ, ΠΗΓΑΙΝΕΙ ΔΕ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ, ΣΕ ΑΠΟΜΑΚΡΙΣΜΕΝΑ ΦΥΛΑΚΙΑ ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ ΤΗΣ ΡΟΔΟΠΗΣ ΤΟΥΣ ΧΕΙΜΩΝΕΣ ΜΕ ΧΙΟΝΙΑ ,ΒΡΟΧΕΣ ΛΑΣΠΕΣ, ΚΡΥΑ, ΑΛΛΟΤΕ ΜΕ ΤΑ ΠΟΔΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΟΤΕ ΜΕ ΟΤΙΔΗΠΟΤΕ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΜΕΣΟ ΟΠΩΣ ΚΑΡΑ, ΗΜΙΟΝΟΥΣ, ΒΟΪΔΑΜΑΞΕΣ, ΚΟΥΒΑΛΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΤΕΡΑΣΤΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΕΚΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΖΟΥΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΑΔΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ, ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΟΧΥΡΩΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΝΙΜΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΠΟΥ ΤΑ ΕΠΑΝΔΡΩΝΕΙ.

Εικόνα2. Ο 20ος αιώνας μέσα από τη μυθιστορηματική ζωή του Ανδρέα Δαΐδη (12/9/2003 Σεβαστούπολη, Κριμαία – 31/12/2001 Αλεξανδρούπολη), του μακροβιότερου φωτογράφου της Αλεξανδρούπολης. Μέρος της εξιστόρησης από το γιο του Ιωάννη Δαΐδη, στη Facebook σελίδα «Γειτονιές και Αναμνήσεις της Αλεξανδρούπολης»

Για παράδειγμα τα μέλη παρακινούνται της να ανοίξουν τα ξεχασμένα φωτογραφικά αρχεία τους, να τα ψηφιοποιήσουν και να καταγράψουν τις ιστορίες πίσω από κάθε φωτογραφία. Αυτό οδηγεί στο να έρθουν πιο κοντά οι γενιές γιατί συνήθως το έργο της ψηφιοποίησης του υλικού το αναλαμβάνουν τα νεότερα μέλη μιας οικογένειας και ταυτόχρονα μαθαίνουν την οικογενειακή ιστορία τους.

Η τοπική ιστορία βοηθά το μαθητή να δει το μεγάλο γεγονός μέσα από το μικρό, να συνδέεται με τον κόσμο και τον τόπο του. (Εικόνα 2). Η συμμετοχή βοηθά τον μαθητή αλλά και τον εκπαιδευτικό να έλθει σε επαφή με τα μνημεία, τις συνήθειες και τους τρόπους ζωής, την αρχιτεκτονική και την εξέλιξη του τόπου.

Όταν αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα, τότε προσφέρονται δυνατότητες για ευέλικτη μάθηση. Σημαντική παράμετρος είναι πως μπορεί η διδασκαλία να γίνει από απόσταση σε άτομα διαφορετικών ηλικιών, οικονομικών δυνατοτήτων και φυσικών ικανοτήτων. Δεν υφίστανται περιορισμοί χρόνου, χώρου και μετακίνησης.

Οι μαθητές αξιοποιώντας το υλικό της σελίδας και υπό την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού μπορούν να εμπλακούν σε μια σειρά δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα μαθητές μικρότερων τάξεων μπορούν να φτιάξουν φωτοϊστορίες με τη καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Επίσης μπορεί να δημιουργηθεί ένας χάρτης της πόλης με τα κεντρικά σημεία και τοποσημα των οποίων θα αποτυπώνεται η μεταβολή στο χρόνο.

Το υλικό που καθημερινά συγκεντρώνεται, μπορεί να αξιοποιηθεί σε θεματικές διερευνήσεις για τα επαγγέλματα, τα ιστορικά γεγονότα τους δημόσιους χώρους ή την εκπαιδευτική ιστορία της πόλης. (Εικόνα 3).

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η συμμετοχή των μαθητών στη διαμόρφωση της συλλογικής μνήμης της πόλης, μέσω του διαλόγου που αναπτύσσεται στο σχολιασμό των εικόνων από τα μέλη της σελίδας. Σε ένα καθορισμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο από τον καθηγητή τους, οι μαθητές μπορούν να υποβάλλουν ερωτήματα, να φτιάξουν ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις και να απευθυνθούν σε μέλη μεγαλύτερης ηλικίας για θέματα που τους προκαλούν το ενδιαφέρον.

Για παράδειγμα ομάδες μαθητών να αναλάβουν να υλοποιήσουν σχολικές έρευνες για αθλητικές συναντήσεις του παρελθόντος, για θέματα σχολικής ζωής ή για ιστορικά γεγονότα όπως τα βίωσε ο ντόπιος πληθυσμός. Το μεγαλύτερο όφελος από αυτό θα είναι οι νέες συζητήσεις που θα προκληθούν και τα νέα ιστορικά στοιχεία που θα προκύψουν. Το ταξίδι ανακάλυψης της ιστορικής εξέλιξης του τόπου μέσα από την ενεργή διάσωση φωτογραφικών αρχείων και ιστοριών, του δίνει την ευκαιρία να κατανοήσει και άλλες πτυχές της τοπικής κοινωνίας όπως την πολιτική, πολιτιστική ή οικονομική εξέλιξη της. Με αυτό τον τρόπο διαμορφώνει την προσωπικότητα του και αποκτά ευαίσθησιες δημοκρατικές, περιβαλλοντολογικές ή πολιτισμικές.

Μία εκπαιδευτική δράση που θα καλλιεργήσει την κριτική ματιά και την αντίληψη του κόσμου γύρω τους από τους μαθητές μπορεί να είναι η περιγραφή παλαιών φωτογραφιών από τα παιδιά όπως τη δική τους οπτική χωρίς να πάρουν πληροφορίες. Ο εκπαιδευτής προσπαθεί να βρει ένα στοιχείο στη φωτογραφία που να συνδέεται με τις εμπειρίες τους ή τις γνώσεις τους. Αν πρόκειται για ιστορική φωτογραφία μπορεί να τους ζητηθεί να συγκρίνουν το παρελθόν με το παρόν. Εναλλακτικά, αν υπάρχουν

άνθρωποι στη φωτογραφία τα παιδιά μπορούν να περιγράψουν τις στάσεις, τις δραστηριότητες και τις διαθέσεις των εικονιζόμενων.

Εικόνα3.20 Απριλίου 1941, η κυρία Μαίρη Υπερείδου - Χατζή περιγράφει τις τραγικές στιγμές της έναρξης της κατοχής στην Αλεξανδρούπολη. Την ώρα που τα εχθρικά στρατεύματα έμπαιναν στη Θράκη, οι Έλληνες κάτοικοι της προσπαθούσαν να ξεφύγουν για τα νησιά του Αιγαίου και τη Μέση Ανατολή. Καταγραφή ως σχόλιο στη Facebook σελίδα «Γειτονιές και Αναμνήσεις της Αλεξανδρούπολης»

Η ψηφιοποιημένη πολιτισμική και ιστορική κληρονομιά που διαθέτει η σελίδα «Γειτονιές και Αναμνήσεις της Αλεξανδρούπολης» μπορεί να είναι η συνεχώς αυξανόμενη πηγή μαθημάτων τοπικής ιστορίας. (Εικόνα 4). Ο επισκέπτης πλοηγείται στη συλλογική μνήμη της Αλεξανδρούπολης, μαθαίνει καινούρια στοιχεία για τον τόπο και τον βλέπει μέσα από τις εμπειρίες και τα βιώματα παλαιότερων γενιών.

Εικόνα 4.14 Μαΐου 1977, επίσκεψη του Πρωθυπουργού Κων/νου Καραμανλή στην Αλεξανδρούπολη για την επέτειο απελευθέρωσης της. Διακρίνονται ο Ενάγγελος Αβέρωφ, οι Βουλευτές Έβρου Παναγιώτης Χατζηνικολάου, Σταύρος Ταταρίδης, Ιωάννης Καβαρατζής, ο Υπουργός Β. Ελλάδας Νικόλαος Μάρτης ο Μητροπολίτης Αλεξανδρούπολης Άνθιμος και ο Μητροπολίτης Διδυμοτείχου Αγαθάγγελος.

5. Μέθοδος υλοποίησης - Εκπαιδευτικό Σενάριο

Σύμφωνα με τη σχετική υπουργική απόφαση για το μάθημα της τοπικής ιστορίας στη Γ Γυμνασίου (υπ' αριθ. 128551/Γ2/9.11.2011 – ΦΕΚ τ. Β' 2685), η Τοπική Ιστορία βοηθά το μαθητή να αντιμετωπίζει ερευνητικά το περιβάλλον διατυπώνοντας έλλογες υποθέσεις εργασίας, να παρατηρεί, να περιγράφει, να συγκρίνει και να εξηγεί τους λόγους για τους οποίους τα πράγματα πήραν την παρούσα μορφή τους στο συγκεκριμένο χώρο, να ενεργοποιείται δημιουργικά στις προσπάθειες διατήρησης της πολιτισμικής φυσιογνωμίας του τόπου του, να καλλιεργεί κίνητρα για ατομική και συλλογική δράση μέσα και έξω από το σχολείο, να αναπτύσσει ερευνητικές δεξιότητες (άντληση πληροφοριών-επαλήθευση δεδομένων). Η μελέτη θεμάτων της τοπικής ιστορίας μπορεί να έχει τη μορφή ολοκληρωμένων σχεδίων εργασίας (projects) διάρκειας 4-5 εβδομάδων. Τα σχέδια εργασίας τοπικής ιστορίας μπορούν να πραγματοποιηθούν οποιαδήποτε στιγμή στη διάρκεια του σχολικού έτους, ανάλογα με τον ετήσιο προγραμματισμό όσων διδάσκουν το μάθημα.

Στις μεγαλύτερες τάξεις της υποχρεωτικής εκπαίδευσης ένα προτεινόμενο διδακτικό σενάριο μπορεί να ενταχθεί στη διδασκαλία της τοπικής Ιστορίας στην Γ' Γυμνασίου.

Σύμφωνα με το νέο Ωρολόγιο Πρόγραμμα, εντάσσεται στη Ζώνη Βιοματικών Δραστηριοτήτων, ως ένα πεδίο μελέτης και έρευνας. Στα ενδεικτικά θέματα προς διερεύνηση και επεξεργασία για την προφορική ιστορία, που προτείνονται στον οδηγό του Υπουργείου Παιδείας - ΙΕΠ (2011) για τον εκπαιδευτικό του εν λόγω αντικειμένου, βρίσκει κανείς το εξής: «Πώς έχουν διαμορφωθεί τα πολιτιστικά ενδιαφέροντα, η ψυχαγωγία και οι αναπαραστάσεις των ανθρώπων;». Για το συγκεκριμένο θέμα τόσο η ίδια η ιστορία της πόλης της Αλεξανδρούπολης όσο και το υλικό της σελίδας προσφέρονται για την ανάπτυξη ποικίλων δραστηριοτήτων.

Για παράδειγμα η Αλεξανδρούπολη μετά την απελευθέρωση του 1920 και την ένωση με την Ελλάδα ήταν μια μικρή πόλη 5-6.000 κατοίκων που λάτρευε τον κινηματογράφο. Πρώτη αίθουσα τα Ηλύσια. (Εικόνα 5). Ήταν πρώην καπναποθήκη, η οποία άρχισε να λειτουργεί ως κινηματογράφος το 1928, εποχή ακόμη του βωβού σινεμά. Στον μεσοπόλεμο λειτούργησε και το Πανελλήνιον, ο πρώτο θερινός κινηματογράφος της πόλης. Μετά τον πόλεμο, ο κινηματογράφος στην Αλεξανδρούπολη των 25.000 πλέον κατοίκων έγινε αγαπημένη έξοδος για όλους. Άρχισαν να ανοίγουν η μία μετά την άλλη αίθουσες χειμερινές και θερινές όπως τα Τιτάνια, το Ελληνίς, ο Ορφέας, ο Έβρος, το Ρεξ, το Άστρον, το Μαξίμ, το Ακροπόλ, ο Αλέξανδρος, το Εγνατία, το Άδωνις (d'rive in) και ο τελευταίος θερινός κινηματογράφος Φλοίσβος που κρατούν μαζί με τα Ηλύσια ζωντανή την παράδοση.

Εικόνα5. 1968, ο κινηματογράφος ΗΛΥΣΙΑ στα σκαλιά του Αγίου Νικολάου. Διακρίνεται το γαλλικό αυτοκίνητο Πανάρ του επιχειρηματία Νίκου Ιωαννίδη. Καταγραφή της κόρης του Νικολέτας Ιωαννίδου, στη Facebook σελίδα «Γειτονιές και Αναμνήσεις της Αλεξανδρούπολης»

Οι μαθητές σε ομάδες μπορούν να αναζητήσουν πληροφορίες και να καταγράψουν την ιστορία κάθε κινηματογράφου της πόλης, να τους εντάξουν σε γειτονιές και χάρτες της πόλης, να αναζητήσουν μαρτυρίες από ιδιοκτήτες και θεατές που θα καταθέσουν τις προσωπικές τους εμπειρίες, να προσκαλέσουν θεατές και να προβάλουν στο σχολείο τους ταινίες εκείνης της εποχής κατασκευάζοντας τις αντίστοιχες αφίσες και προσκλήσεις όπως διαφημιζόταν τα έργα εκείνη την εποχή. Όλα τα παραπάνω μπορούν να υλοποιηθούν μέσω της σελίδας με τη δημιουργία ειδικού πεδίου για προσθήκη υλικού. Επιπλέον η οργάνωση και η ενημέρωση των μαθητών από τον καθηγητή τους για κάθε δραστηριότητα μπορεί να υλοποιείται μέσω αναρτήσεων στον τοίχο της σελίδας. Στο προτεινόμενο σχέδιο μαθήματος, επιμέρους στόχοι είναι:

- Να αναγνωρίσουν οι μαθητές την αξία των πολιτιστικών χώρων συνάθροισης στη δημόσια ζωή ενός τόπου.
- Να γνωρίσουν οι μαθητές τον κινηματογράφο ως πολιτιστικό προϊόν, τη μεταβολή του στο χρόνο και την αξία του ως μέσο ψυχαγωγίας στη ζωή των ανθρώπων στον χρόνο.
- Να διατυπώσουν υποθέσεις και να καταλήξουν σε συμπεράσματα για την μεταβολή στο χρόνο των πολιτιστικών χώρων σε έναν τόπο σε σχέση με την καθημερινότητα των ανθρώπων, την ανάπτυξη της τεχνολογίας κ.α.
- Οι μέθοδοι διδασκαλίας που θα εφαρμοστούν είναι η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, η Διερευνητική μάθηση και η βιωματική - ανακαλυπτική μάθηση με τη χρήση ΤΠΕ.

6. Συμπεράσματα

Το αντικείμενο της γενικής ιστορίας είναι συχνά δυσάρεστο και βαρετό για τους μαθητές καθώς αναφέρεται σε γεγονότα που σε πρώτη ανάγνωση έχουν μικρή σχέση με τους ίδιους. Αντίθετα, η τοπική ιστορία εστιάζει σε καθημερινούς ανθρώπους της περιοχής τους και στο εγγύς τους περιβάλλον. Οι άνθρωποι, τα κτήρια, οι δρόμοι αποκτούν το νόημα και τη σημασία που θα τα κάνει σημεία αναφοράς της ταυτότητας του κάθε μαθητή και της οικογένειάς τους. Με τα κοινωνικά δίκτυα όπως παρατηρούμε, επιτυγχάνεται η αποδοτικότερη, δημιουργική παρουσίαση της τοπικής ιστορίας και αναδεικνύονται σε πανίσχυρο εκπαιδευτικό εργαλείο.

Αναφορές

Carr, P. (2008). But what can I do? Fifteen things education students can do to transform themselves in/through/with education. *International Journal of Critical Pedagogy* 1(2), 81–97.

- Cetinkaya, A. & Gulmez, S. T. (2002). School development model planned school development. Ankara: *Semih Offset Publications*.
- Dymond, D. P. (1999). *Researching and writing local history: A practical guide for local historians (2nd ed.)*. Salisbury, England: British Association for Local History.
- Koenig, J.A. (2011). *Assessing 21st century skills: Summary of a workshop*. Washington, DC. The National Academies Press.
- Magro, G., Marcelino, M. J., & De Carvalho, J. R. (2014). Improving History Learning Through Cultural Heritage, *Local History and Technology*, 34-40.
- Moura, A., 2008. A Web 2.0 e as Tecnologias Móveis. In A. A. Carvalho, & M. d. Educação (Ed.), *Manual de ferramentas Web 2.0 para Professores*, 121-146.
- Scaife, M., & Rogers, Y., 1999. Kids as Informants: Telling us what we didn't know or confirming what we knew already? In A. Druin, *The design of Childrens' Technology*, 1-26. Morgan Kaufmann Publishers.
- UNESCO. (2010). *Educação - um Tesouro a Descobrir*. Brasília: Faber-Castell.
- Ασωνίτης, Σ. & Παππάς, Θ. (2006). *Τοπική Ιστορία Γ' Γυμνασίου. Βιβλίο Εκπαιδευτικού*, Μεταίχιμο, Αθήνα.
- Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων – Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, (2011). *“Τοπική Ιστορία Γ' Γυμνασίου” – Οδηγός για τον Εκπαιδευτικό*, Αθήνα.
- Υπουργική απόφαση υπ' αριθ. 128551/Γ2/9.11.2011 – ΦΕΚ τ. Β' 2685

Abstract

Local history is a distinct sub-field of history that focuses on the stories of everyday people and small social groups. Talking about topics that are closer to the students' daily lives, it makes the teaching of history more enjoyable and ultimately more efficient. In this article we examine the possibility of using social networks to gather local history data and to then use this data in an educational context. The article is based on the experience from a local history Facebook page that has been operating for 12 years.

Keywords: Social Networks, Education, Local History, Educational Tool